

Izvor: www.tportal.hr

Ovakve etikete nedvojbeno će privući brojne kupce koji strahuju da bi im od »frankenhrane«, kako proizvode koji sadrže GMO-e vole nazivati zeleni aktivisti, mogla izrasti koja ruka viška. Oni će sigurno zdušno pozdraviti novu praksu kao način zaštite svoga zdravlja.

No ako se malo dublje zagrebe po površini ove priče postaje jasno da je reklamni novitet i dvojben i štetan.

DVOSTRUKO DVOJBENA I VIŠESTRUKO ŠTETNA PRAKSA

Prije svega treba znati da u Europskoj uniji i Hrvatskoj za sada postoje samo odredbe o obaveznom »negativnom označavanju« proizvoda koji sadrže više od 0,9% GMO-a.

Prema informacijama koje smo dobili iz Ministarstva zdravlja »pozitivno označavanje« ili tzv. GMO free označavanje proizvoda, što je u biti reklamiranje, u Hrvatskoj nije zakonski regulirano jer odredba koja bi ga uredila još nije donesena ni na tržištu Europske unije. Drugim riječima hrvatski proizvođači zbog nepostojanja zakonske odredbe o GMO free označavanju nisu u mogućnosti isticati taj navod na naljepnicama svojih proizvoda, jer bi se za to morala napraviti cjelokupna procjena sastojka i njegove sljedivosti, a netko bi tu oznaku trebao odobriti i certificirati. Trebalo bi dakle uspostaviti zakonsku proceduru i propise uvjeta za to.

Osim toga, ističu u ministarstvu, označavanju ne podliježu meso, mlijeko i jaja dobiveni od stoke

ili peradi koja je hranjena GM stočnom hranom. To je zanimljivo jer je ova priča krenula nakon što su neki čitatelji javili da su u našim trgovinama zatekli upravo takve proizvode – primjerice Zottovu mozzarellu na kojoj piše da je bez GMO-a.

U ministarstvu zdravlja dobili smo pojašnjenje da su neke od zemalja Europske unije, poput Njemačke i Italije, na nacionalnoj razini donijele propise kojima reguliraju takvo označavanje. Tim propisima odredile su uvjete pod kojima se proizvodi mogu reklamirati kao GMO free kao i uvjete koje moraju zadovoljavati tijela koja će certificirati proizvode i dodjeljivati im oznaku GMO free.

Neki konačan prijedlog o reguliranju ovakvog načina oglašavanja Europska bi komisija tek trebala donijeti do kraja 2013. ili do početka 2014.

Kakve su dakle posljedice ovakvog oglašavanja nekih inozemnih kompanija.? Budući da naši proizvođači nemaju mogućnosti svoje proizvode označavati kao GMO free, na djelu je nelojalna konkurencija. Osim toga može se postaviti pitanje kakvog smisla ima takvo označavanje u EU i u Hrvatskoj u kojima već postoji pravilo da se moraju označavati svi proizvodi koji sadrže GMO. Konačno u ministarstvu su nam dali podatke prema kojima je od 2007. godine sve do današnjeg dana uzorkovano i analizirano ukupno 1.170 prehrambenih proizvoda. Od njih je samo 47 bilo pozitivno na sadržaj genetski modificiranih organizama, no i oni su svi bili unutar propisanog praga od 0,9%! Iz ovih rezultata može se zaključiti da bi najmanje 96% proizvoda na našem tržištu moglo imati oznaku GMO free!

ODAKLE ONDA GMO FREE SIR?

Konkretan slučaj, odnosno misterij Zottove GMO free mozzarelle pojasnio nam je hrvatski molekularni biolog dr. sc. Hrvoje Fulgosi s Instituta Ruđer Bošković.

Prema Fulgosiju sir se može označavati kao GMO free samo na osnovu prisutnosti enzima za sirenje kimoza.

»Kimozin se tradicionalno dobiva iz želuca krava. No u posljednje vrijeme sve se više koristi rekombinantni enzim koji se proizvodi pomoću modificiranih bakterija. Enzim dobiven iz bakterija potpuno je istovjetan onom dobivenom od krava, ali prema EU zakonima hrana koja

sadrži proteine iz GMO-a podliježe označavanju«, rekao je naš stručnjak za GMO-e i pojasnio da je Zott činjenicu da u proizvodnji mozzarele koristi sirište od kravljih želuca, a ne od bakterija iskoristio kao temelj da dobije dozvolu za svoju reklamu koja je nekako prošla i u Hrvatskoj.

Podsjetimo se da u Hrvatskoj za razliku od brojnih europskih država poput Španjolske, Rumunjske ili Češke, uzgoj GMO proizvoda nije dozvoljen. Štoviše nije dozvoljen čak ni uvoz modificirane stočne hrane, koja je jeftinija, što mnoge stočare stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na druge europske.

Konačno na naša pitanja stvaraju li GMO free oznake neutemeljenu paranoju od GMO-a budući da do sada nije medicinski potvrđeno da su postojeći modificirani organizmi štetni za zdravlje, kao ni na pitanje potiču li GMO free etikete lažno uvjerenje da su zdravi samo oni proizvodi koji su njima označeni, dok su svi ostali opasni, nismo dobili konkretan odgovor iako smo ga tražili na više adresa.

Za kraj možemo se pitati ne bi li vegetarijanci s pravom mogli tražiti da se sirevi koji se rade sa sirištem od kravljih želuca trebali označavati etiketama »Nije za vegetarijance«.